

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministro
2019 m. d. įsakymu
Nr. 3D-

PARAMOS LIETUVOS BITININKYSTĖS SEKTORIUI 2020–2022 METŲ PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2020–2022 metų programa (toliau – Bitininkystės programa) parengta vadovaujantis 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007 (OL 2013, L 347, p. 671), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2017 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/2393 (OL 2017 L 350, p. 15), 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 (OL 2013 L 347, p. 549), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2017 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/2393 (OL 2017 L 350, p. 15), 2015 m. gegužės 11 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2015/1366, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013 nuostatos dėl pagalbos bitininkystės sektoriuje (OL 2015 L 211, p. 3), 2015 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2015/1368, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013 nuostatų dėl pagalbos bitininkystės sektoriuje taikymo taisyklės (OL 2015 L 211, p. 9), Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymu ir atsižvelgiant į 2019 m. birželio 12 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimą (ES), kuriuo patvirtinamos valstybių narių pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1308/2013 pateiktos nacionalinės bitininkystės produktų gamybos ir pardavimo gerinimo programos (Nr. C(2019) 4177) ir nustatomas Sąjungos įnašo į šias programas dydis, ir Bitynų, bitininkystės produktų ir bičių užkrečiamųjų ligų kontrolės reikalavimus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2005 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. B1-180 „Dėl Bitynų, bičių produktų ir bičių užkrečiamųjų ligų kontrolės reikalavimų patvirtinimo“.

2. Bitininkystės programos paskirtis – nustatyti bitininkystės sektoriaus plėtros tikslus, įgyvendinimo priemones ir veiksmus, kad būtų sukurta palanki aplinka plėsti bitininkystės ūkius, kelti

bitininkų kvalifikaciją, didinti bičių šeimų sveikatingumą, diegti bitininkystės ūkiuose mokslo laimėjimus ir inovacijas, kuriamas patrauklus bitininkystės produktų įvaizdis šalyje ir užsienyje.

3. Institucijos, rengusios Bitininkystės programą ar prisidėjusios prie jos rengimo:

3.1. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija;

3.2. bitininkus vienijančios asociacijos;

3.3. Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Agentūra).

4. Bitininkystės metai – 12 iš eilės einančių mėnesių nuo rugpjūčio 1 d. iki liepos 31 d.

II SKYRIUS

BITININKYSTĖS PROGRAMOS TIKSLAS IR ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS IR VEIKSMAI, VERTINIMO KRITERIJAI IR JŲ REIKŠMĖS

5. Bitininkystės programos tikslas – gerinti bendrąsias bitininkystės produktų gamybos ir prekybos jais sąlygas, užtikrinti bitininkystės sektoriaus tvarumą ir plėtrą.

6. Lietuvoje bitininkystės programos įgyvendinamos nuo įstojimo į Europos Sąjungą 2004 m. Parama Lietuvos bitininkystės sektoriui yra labai reikšminga: ji padėjo kelti bitininkų kvalifikaciją, gerinti bičių šeimų sveikatingumą, įsigyti bičių avilių gabenimo įrenginių, pakeisti dalį pasenusių ir susidėvėjusių avilių į naujus ir kokybiškesnius bei įsigyti modernios ir didinančios darbo našumą technikos, taip pat atlikti nemažai kitų svarbių darbų. Ši parama leido pagerinti medaus gamybos ir realizavimo sąlygas, t. y. įgyvendinti pagrindinį Bitininkystės programos tikslą.

7. Lietuvoje nemažai bitininkų yra garbingo amžiaus (vidutinis bitininkų amžius 2016 m. ir 2017 m. buvo 59 metai), jų naudojamas inventorių yra pasenęs, jiems trūksta teorinių žinių apie bitininkavimą, bičių sveikatingumą. Dėl to labai svarbu organizuoti mokymus bitininkams, skleisti informaciją apie naujas bitininkystės ir medaus perdirbimo technologijas bei kitas bitininkavimo naujoves, pagerinti informacijos perdavimą, tobulinant ir administruojant interneto svetainę bitininkams, remti bitininkų tęstinio (serijinio) leidinio parengimą ir išleidimą. Vienas iš bitininkystės srityje dirbančių asmenų senėjimo problemų sprendimo būdų – skatinti jaunimo susidomėjimą šia žemės ūkio šaka, remti Lietuvos ir kitų šalių jaunųjų bitininkų bendravimą (dalyvauti tarptautiniuose jaunųjų bitininkų konkursuose). Taip pat labai svarbus pačių bitininkų aktyvus dalyvavimas tiek šalies (bitininkus vienijančių organizacijų), tiek užsienio bitininkų veikloje.

8. Lietuvoje varoatozės erkės (lot. *Varroa destructor*) yra užpuolusios beveik visas bičių šeimas. Nors varoatozės erkių naikinimui Lietuvoje skiriama daug dėmesio ir jau ne vienus metus iš dalies kompensuojamos su tuo susijusios išlaidos, tačiau iki šiol nepavyksta išspręsti šios problemos ir išvengti jos padarinių, ypač sustabdyti įvairių ligų ir kitų kenkėjų rūšių plitimo. Todėl ši problema Lietuvos bitininkams yra dar labai aktuali. Siekiant pagerinti bičių sveikatingumą Lietuvoje, būtina didesnę dėmesį skirti ir profilaktikai: informacijai apie priemones, padedančias išvengti bičių ligų ir

kenkėjų, bei kaip nuo jų apsisaugoti, ką duoda bičių šeimų sveikatingumui teisingas varoatozės erkių naikinimas ir t. t.

9. Lietuvoje kasmet gaunama apie 4 000 t medaus (2016 m. buvo pagaminta 3852 t, o 2017 m. – 3715 t medaus, vidutiniškai iš vieno bičių avilio per metus gaunama apie 30–35 kg medaus). Siekiant didinti bičių šeimų produktyvumą, gauti įvairesnio medaus, svarbu kuo efektyviau panaudoti natūralias bičių ganyklas. Daugėjant ūkyje bičių šeimų, bitininkai turi vežioti bičių šeimas prie žydinčių augalų. Tai daug laiko ir investicijų reikalaujantis fiziškai sunkus darbas, todėl tikslinga ir toliau teikti finansinę paramą bičių laikytojams, įsigyjantiems bičių avilių pervežimo įrangą ir priedus.

10. Vartotojams patiekiamas medus privalo atitikti medui keliamus kokybės ir natūralumo reikalavimus. Medaus tyrimo išlaidos yra pakankamai didelės, todėl būtina kompensuoti dalį medaus mėginio kokybę ir natūralumą atspindinčių kriterijų (medaus drėgnumas, diastazės aktyvumas, hidroksimetilfurfurolo bendrasis kiekis meduje, medaus botaninė sudėtis (žiedadulkių kiekiai ir jų rūšys) ištyrimo išlaidų. Todėl tikslinga sumažinti medaus kokybės tyrimų išlaidas bitininkams, modernizuoti laboratorinę įrangą medaus kokybę tiriančiose laboratorijose.

11. Kitaip nei kitos ūkinių gyvūnų rūšys, medų nešančios bitės nėra laikomos griežtai kontroliuojamoje aplinkoje, jų priežiūra sudėtingesnė, jas veikia daugiau išorės veiksnių. Todėl labai svarbu, kad kuo daugiau bitininkų laikytų stiprias, aukštos veislinės vertės bičių šeimas. Tikslinga kompensuoti bitininkams dalį aukštos veislinės vertės bičių motinų / bičių šeimų įsigijimo išlaidų. Siekiant plėsti bitynus, skatinti bitininkus bičių šeimas laikyti iš medienos pagamintuose aviliuose.

12. Taikomieji moksliniai tyrimai skatina bitininkystės sektoriaus pažangą. Svarbu, kad mokslo laimėjimai būtų sėkmingai taikomi praktikoje, atliktų mokslinių tyrimų rezultatai skleidžiami bitininkams. Būtina vykdyti tyrimus, susijusius su bitininkavimu ir jo specifika Lietuvoje. Moksliskai pagrįstas bičių produktų gamybos ir prekybos sąlygų pagerinimas turi vykti pagal bitininkams aktualias temas.

13. Oficialiai skelbiami statistiniai duomenys apie Lietuvos bitininkystės sektorių neviseiškai atspindi tikrąją padėtį – būtina rinkti informaciją apie Lietuvos bitynų dydžius, gaminamos produkcijos rūšis, surenkamą produkciją, bičių sveikatingumą, bitynų apsirūpinimą inventoriumi, bitininkų amžių, jų kvalifikaciją ir kt. Tai leistų daryti tikslesnes išvadas ir prognozes dėl bitininkystės sektoriaus vystymo tendencijų.

14. Bitininkystės produktai tampa vis populiariesni, todėl bitininkams labai aktualu išlaikyti ir gerinti bitininkystės produktų kokybę. Kokybiškos produkcijos gamyboje labai svarbi ir bitininkystės inventoriaus kokybė, todėl tikslinga ir toliau teikti paramą bitininkavimo inventoriui atnaujinti.

15. Bitininkystės programos tikslui įgyvendinti numatytos šios priemonės:

15.1. techninė pagalba bitininkams ir jų grupėms;

15.2. kova su avilių kenkėjais ir bičių ligomis, ypač varoatoze;

- 15.3. bičių avilių transportavimo į ganyklas racionalizavimas;
- 15.4. medaus ir bičių produktų fizinių ir cheminių savybių analizė, siekiant nustatyti jų kokybines savybes;
- 15.5. bičių šeimų atnaujinimas;
- 15.6. bitininkystei ir bitininkystės produktams skirtos taikomųjų mokslinių tyrimų programos;
- 15.7. rinkos stebėseną;
- 15.8. bitininkystės produktų kokybės gerinimas, siekiant didinti jų vertę rinkoje.

III SKYRIUS

BITININKYSTĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ VEIKSMAI, VERTINIMO KRITERIJAI IR JŲ REIKŠMĖS

- 16. Numatomi šie bitininkystės priemonių įgyvendinimo veiksmai:
 - 16.1. techninė pagalba bitininkams ir jų grupėms:
 - 16.1.1. konferencijos, seminarai, mokymai bitininkams;
 - 16.1.2. bitininkų ryšių stiprinimas per bitininkų asociacijas;
 - 16.1.3. interneto svetainė bitininkams;
 - 16.1.4. tarptautinių ryšių tarp bitininkų stiprinimas (tarptautinės parodos, kelionės į kitas šalis, dalyvavimas tarptautiniuose renginiuose);
 - 16.2. kova su bičių avilių ir bičių kenkėjais ir ligomis, ypač varoatoze:
 - 16.2.1. vaistų varoatozei gydyti ir kovai su bičių avilių ir bičių kenkėjais priemonių įsigijimo kaštai bei informacijos teikimas (konsultavimas);
 - 16.2.2. biologinių, ekologinių ir zootechninių priemonių įsigijimas ir informacijos teikimas (konsultavimas);
 - 16.3. bičių avilių transportavimo į ganyklas racionalizavimas – specialios bičių avilių transportavimo į ganyklas techninės įrangos bei priedų įsigijimas;
 - 16.4. medaus fizinių ir cheminių savybių analizė:
 - 16.4.1. laboratorinės įrangos įsigijimas;
 - 16.4.2. medaus kokybės tyrimų kaštų kompensavimas;
 - 16.5. bičių šeimų atnaujinimas:
 - 16.5.1. aukštos kokybės bičių motinų įsigijimas;
 - 16.5.2. aukštos kokybės bičių šeimų įsigijimas;
 - 16.5.3. bičių šeimų laikymo, priežiūros ir bitininkavimo bazės atnaujinimas (naujų avilių ir avilių dalių įsigijimas);
 - 16.6. bitininkystei ir bitininkystės produktams skirtos taikomųjų tyrimų programos:
 - 16.6.1. varoatozės erkių biologijos ir kitų bičių ligų, kenkėjų ir kovos su jais priemonių tyrimai;
 - 16.6.2. bičių produktų savybių tyrimai;

16.6.3. bičių biologijos, ekologijos ir genetiniai tyrimai;

16.6.4. pesticidų ir sunkiųjų metalų likučių bičių produktuose tyrimai;

16.6.5. bičių šeimų priežiūros metodų tobulinimas;

16.7. rinkos stebėsena – rinkos tyrimai;

16.8. produktų kokybės gerinimas, siekiant didinti jų vertę rinkoje;

16.8.1. bičių produktų tvarkymo ir apdorojimo gerinimas (bitininkystės inventoriaus įsigijimas);

16.8.2. bičių produktų trumpoms tiekimo grandinėms sąlygų, bitininkystės sektoriaus apsaugos ir medaus atsekamumo gerinimas.

17. Bitininkystės programos priemonių įgyvendinimo vertinimo kriterijai pagal atskiras priemones:

Vertinimo kriterijaus pavadinimas ir matavimo vienetas	Faktinės reikšmės 2018 m.	Vertinimo kriterijaus reikšmė		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.
Techninė pagalba bitininkams ir jų grupėms				
Bitininkų, dalyvavusių mokymuose / konferencijose, skaičius, vnt.	462	200	200	200
Suorganizuotų mokymų / konferencijų skaičius, vnt.	7	6	6	6
Kova su avilių kenkėjais ir bičių ligomis, ypač varoatoze				
Bitininkų asociacijų skaičius, vnt.	46	44	44	44
Bitininkų skaičius, vnt.	4486	4 500	4 500	4 500
Gydyta bičių šeimų, vnt.	127 564	126 000	126 000	126 000
Bičių avilių transportavimo į ganyklas racionalizavimas				
Bitininkų skaičius, vnt.	51	60	60	60
Įsigyta bičių avilių transportavimo įrenginių / jų priedų, vnt.	72	110	110	110
Medaus ir bičių produktų fizinių ir cheminių savybių analizė, siekiant nustatyti jų kokybines savybes				
Atliktų medaus ir bičių produktų kokybės tyrimų skaičius, vnt.	82	2 000	2 000	2 000
Bičių šeimų atnaujinimas				
Įsigyta naujų bičių avilių, vnt.	2042	1 700	1 700	1 700
Dalyvavo bitininkų, vnt.	414	350	350	350
Bitininkystei ir bitininkystės produktams skirtos taikomųjų mokslinių tyrimų programos				

Atlikta taikomųjų mokslinių tyrimų, vnt.	8	8	8	8
Rinkos stebėsena				
Kasmetinė Lietuvos bitininkystės sektoriaus analizės ataskaita, vnt.	1	1	1	1
Bitininkystės produktų kokybės gerinimas, siekiant didinti jų vertę rinkoje				
Bitininkų, gavusių paramą, skaičius, vnt.	346	350	350	350
Įsigyta bitininkystės inventoriaus, vnt.	345	350	350	350

IV SKYRIUS BITININKYSTĖS PROGRAMOS FINANSAVIMAS

18. Bitininkystės programa įgyvendinama iš Lietuvos Respublikos biudžeto asignavimų ir Europos žemės ūkio garantijų fondo pagal 2020–2022 metų finansavimo planą:

	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Skirta suma, Eur	973 800	974 228	973 344

19. Už paramos paraiškų ir mokėjimo prašymų bei prie jų pateikiamų dokumentų priėmimą, registravimą, administracinį ir fizinį patikrinimą, paramos dydžio apskaičiavimą ir išmokėjimą paramos gavėjams, paramos susigrąžinimą, lėšų apskaitą ir ataskaitų teikimą atsako Agentūra (www.nma.lt).

20. Detalios Bitininkystės programos įgyvendinimo, kontrolės ir administravimo taisyklės bus tvirtinamos atskiru Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu.